

מאוצרות הפרשה

לפנינו נרות ומשתחוים לו, ומדבר עמם בלחש. זה שאמר הכתוב כי התרפים דברו און, לפיכך גנבה אותן רחל".
ובספר "תורה לשמה" הביא בשם מגלת סתרים: "...וכן היו עושים, מביאים איש אדום, וקושרין ומרעיבין מין היה ויונקת דמו, ושוחטין אותה ומבשלים בדמה בשמים, והטועם יודע להבין כל העתידות והשמות והלשונות כו', והתרפים מגידים עתידות".

אם כן, עשו ידע שכדי לעשות תרפים צריך למצא "אדם בכור" שהוא "איש אדום". עשו, שהיה בכור אדמוני, פחד שברגע שיגיע לבית לבן הוא יהפוך להיות ז"ל, מתוך יסורים איומים, באופן נורא ומחריד, וכיון שכך, לא העז להתקרב אל ביתו של לבן... (רבי ברוך רוזנבלום שליט"א, נאה דורש)

ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה: ויאמר טוב תתי אתה לך מתתי אתה לאיש אחר (כט, יח-יט)

נו, היה כאן חוזה ברור, כמו שאומרים, "ברחל בתך הקטנה...", איך לבן הצליח לרמות, איפה בחוזה היה השקר?

התשובה תובן במשל: גביר אחד, כל מי שהיה בא לבקש ממנו צדקה לעניים או שאר עניינים, היה הגביר פורש ידים בצער מעושה ואומר: "אתה יודע יש לי אח עני והוא הרי קודם לכל הצדקות".

והנה בערב פסח מגיע אחיו של הגביר ומבקש להרשם ל'קמחא דפסחא'. הגבאי תמה: וכי אתה צריך צדקה? הרי אחיך הגביר נותן רק לך... אמר להם האח: לא היו דברים מעולם, לא ראיתי ממנו אגורה שחוקה, שום כלום. טוב, הלכו עסקני הקופה ודפקו אצל הגביר, הסבירו לו את מצב הקופה, ואת החובה של קמחא דפסחא והגביר כרגיל השיב ואמר להם "אתם הרי יודעים יש לי אח עני והוא קודם הרי לכל הצדקות" אמרו לו הגבאים 'שקרן! והלא אחיך לא מקבל מאומה ממך. חייך הכילי וענה: וכי אמרתי שאני נותן??!! אמרתי רק שאילו הייתי נותן צדקה הייתי נותן לאחי... (א ישיבישעיר חומש)

ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם אודה את ד' על כן קראה שמו יהודה ותעמד מלדת (כט, לה)

ופירש"י: "הפעם אודה שנטלתי יותר מחלקי, מעתה יש לי להודות. לפי שהאימהות נביאות היו ויודעות שי"ב שבטים יוצאים מיעקב, וד' נשים ישא, ונמצא לכל אשה חלקה הוא שלשה בנים. וכשנולד ללאה בן רביעי אמרה הפעם אודה את ד' שנטלתי יותר מחלקי".

והנה בפשטות ההודאה היא רק על יהודה, אך יש לומר בזה דאחרי שנולד לה בן זה הרביעי, הרי בזה נתגלה לה שלא כל הנשים יזכו לשלשה בנים. ומעתה נתעוררה להודות להשם גם על שלשת בניה הראשונים וזהו שאמרה הפעם אודה את השם – על כל בני שנולדו לי.

מעשה היה באברך שנולדה לו בתו הראשונה ושאל את מרן הגראמ"מ שך זצוק"ל אם לעשות "קידוש" בשבת. שאל אותו מרן זצוק"ל: מהו פרק הזמן שעבר מאז נישואיו, והשיבו שנולדה תוך פחות משנה. שאל אותו מרן, "ואם היית ממתין עשר שנים לפני בן, האם היית עורך "קידוש"? השיב האברך – בוודאי! אמר לו מרן "אם כך עתה אתה מוכרח לערוך "קידוש הגדול", שהרי אתה צריך להודות להשי"ת גם על עצם לידת הבת. וגם על כך שנחסכו ממך המתנה רבת שנים לזש"ק"... (הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א, מוסף ש"ק יתד נאמן)

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה (כח, י) צועד לו מרן המשגיח הגה"צ, רבי אליהו אליעזר דסלר זצוק"ל – בעל 'מכתב מאליהו' – ברחוב ואוזניו קולטות את השאלה: "Where is... street?" איפה זה רחוב פלוני? הוא מכוון את השואל למקום הנכון ו... שמה נוכח השאלה. מדוע? כי ברוב כישורו ידע אנגלית ברמה גבוהה מאוד (עד שפנו אליו שיתרגם את הש"ס לאנגלית!) אך הוא תהה לשם מה הכניס בכלל לראש שלו את האנגלית? מה יתן ומה יוסיף! אבל ברגע שראה שבאמצעות הכרת השפה יוצא לו לגמול חסד עם אנשים שלא מכירים שפה אחרת, הצליח למצוא בדבר גם תכלית רוחנית.

רבקה אמנו גדלה בבית איום ונורא, אבא רשע ואח רמאי... נורא ואיום. מסכנה. אבל חולפות שנים ומסתבר שזה היה מכוון לתכלית. יצא מזה תועלת: היא מבחינה בין יעקב ועשו, והיא יודעת לכוון את יעקב עם ההתמודדות הנוראה. תעשה כך וכך, עד ששולחת אותו להסתתר בבית הוריה.

וכך יכול כל אדם לשחזר את הנקודות השחורות מהעבר שלו, ולנסות לגלות סגירות מעגלים מרתקות שהועידה עבורו ההשגחה העליונה!... (אשל אברהם)

וירא והנה באר בשדה (כט, ב)

נזדווגו להם זיווגיהם מן הבאר: יצחק, יעקב, ומשה".
ושמעתי ממורי מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל דיש ליתן טעם מפני מה לא מצינו כן אצל אברהם. וביאר בזה, דעניין הבאר מורה על "המשכיות", וכמו שאמרו ז"ל פ"ק דכריתות (ה): 'אין מושחין מלכים אלא על המעיין כדי שתמשך מלכותו'. וענין הזיווג על הבאר הוא כדי לרמוז לחתן והכלה שהולכים לבנות את ביתן, שימשיכו בדרך אבותם. אכן כל זה היה שייך רק אצל יצחק ויעקב ומשה, שהבאר באה לרמוז להם שימשיכו בדרך אבותם. אבל אברהם אבינו הרי לא המשיך כלל בדרך אבות, אלא אדרבה, התחיל מעצמו לילך בדרך האמונה, בניגוד לדרך אבותיו הקלוקלת. (הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א, מוסף ש"ק י"ז)

ועיני לאה רכות (כט, יז)

פרש רש"י בשם חז"ל: "רכות" – שהיתה סבורה לעלות בגורלו של עשו ובכתה, שהיו הכל אומרים, שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן, הגדולה לגדול והקטנה לקטן".

ובמדרש תנחומא מובא: "... אלא כיון שילדה רבקה עשו ויעקב, נולדו ללבן שתי בנות לאה ורחל, שלחו אגרות אלו לאלו והתנו ביניהן, כדי שיטל עשו את לאה, ויעקב את רחל, והיה לאה שואלת במעשה עשו, והיתה שומעת שמעשיו רעים, והיתה בוכה בכל שעה לומר, כך עלה גורלי לרשע הזה". ואם כן, מאחר שידע עשו שמחכה לו אשה אצל לבן, למה לא הלך לשם?

לפני זמן רב ראיתי תרוץ יפה מאוד, ואינני זוכר היכן ראיתיו, כדי להביא את התרוץ הזה, יש צורך בהקדמה תחילה: המדרש (תנחומא ויצא אות י) מבאר מהם תרפים: "למה נקראו תרפים, לפי שהן מעשה תרף, מעשה טומאה. וכיצד היו עושים, מביאים אדם בכור ושוחטים אותו ומולחים אותו במלח ובשמים וכותבין על ציין זהב שם רוח טומאה, ומניחין הציץ במכשפות תחת לשונו, ומניחין אותו בקיר, ומדליקין

את הישיבה ניתן להביא לכל מקום...

וַיֵּרָא וַיֹּאמֶר מִה נִרְאָה הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה פִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם (כ"ח, י"ז) ופרש"י: "אומר אני שנעקר הר המוריה ובא לכאן, וזהו היא קפיצת הארץ האמורה ב'שחיטת חולין', שבא בית המקדש לקראתו עד בית אל, וזהו ויפגע במקום".

מבואר בדברי רש"י הקדוש, כי הר המוריה הוא שנעקר ממקומו ובא לקראת יעקב. אכן, הרמב"ן חולק מכל וכל על דרכו של רש"י, וסובר כי קפיצת הדרך האמורה כאן – הינה כמו כל קפיצת הדרך המוזכרת בדברי חז"ל, ומשמעותה הינה שהאדם קופץ אל המקום – ולא המקום קופץ אל האדם. ולכאורה עלינו לבאר לשיטת רש"י, מדוע במקרה זה אכן מדובר היה בקפיצת הדרך מסוג שונה?

את התשובה נבין על פי המעשה הבא: היה זה ביום מן הימים, כאשר קיבל יענק'ל טיקטינר, מגדולי מתמדיה של ישיבת מיר, מכתב רשמי ובו צו המורה לו להתייצב בפני שלטונות הצבא לצורך גיוס לצבא הפולני. מאחר ויענק'ל היה בחור חסון ובעל גוף בריא, היה ברור לו כי סיכוייו להשתחרר מהצבא ולהפטר מעול הגזירה – נמוכים ביותר, ואכן, כך היה: לרופא הצבאי הספיק מבט חטוף בפניו הבריאות של יענק'ל, בכדי לקבוע חד משמעית כי הינו כשיר לעבודת הצבא... בברכיים כושלות יצא יענק'ל ממשרדי הצבא, כשבידו צו המורה לו להתייצב מספר ימים מאוחר יותר לתחילת שירותו הצבאי. את רגליו, שם הוא מיד אל עבר ביתו של מורו ורבו, רבי אליעזר יהודה, אשר נחרד לראות את תלמידו החביב ממרר בבכי: "רבי! גוייסתי לצבא! מה אעשה? אני לא יכול להתנתק מהגמרא, מהתורה הקדושה!" יבב יענק'ל, ורבי אליעזר יהודה הסכים איתו לחלוטין... את הימים הבאים, הקדיש רבי אליעזר יהודה עם שאר ראשי הישיבה, בכדי להפעיל כל שתדלנות שניתן להעלות על הדעת ולנסות לחלץ את יענק'ל מציפורני הצבא הפולני, אולם כל המאמצים עלו בתוהו. ניכר היה כי כבר נגזרה גזירה משמים, ולא ניתן להעבירה...

כך, תקופת מה מאוחר יותר, כשהוא שבור ורצוצן, הגיע יענק'ל בכדי להפרד מרבו הגדול, אשר פנה אליו ואמר: "יענק'ל, אל תצטער... אתה אמנם נאלץ לעזוב את הסטנדר, את היכל הישיבה, אבל את הישיבה עצמה – אתה לא עוזב! אדרבה: אתה הולך לפתוח סניף חדש של ישיבת מיר, בתוככי הצבא הפולני!". במבט של השתאות הביט יענק'ל ברבו, אשר חיך והסביר: "בדיוק כפי ששמעת... אתה תפתח 'סניף' של הישיבה בצבא הפולני! מדי חודש בחודשו אתה תשלח לי איגרת, ובה חידושים שחידשת בתורה בזמנים לא זמנים, בין אימון למשנהו, ואילו אני – אמשך לשלוח לך את סכום התמיכה שניתן לכל בחור החובש את ספסלי הישיבה! כך, אתה תמשיך להיות תלמיד הישיבה גם הלאה, בדיוק כמו היום!".

דבריו של רבי אליעזר יהודה, הזילו טל של תחיה על ליבו של יענק'ל, שקיבל את ההצעה בשמחה. בליבו ניצת זיק של תקווה: הנה, הוא ימשיך ללמוד גם בהיותו בצבא, ימשיך לחדש חידושים, והכי חשוב: ימשיך להיות תלמיד של ישיבת מיר! וזה בדיוק מה שקרה... במהלך השנתיים הבאות, בזמנים לא זמנים, ביום ובלילה, ניצל יענק'ל כל רגע פנוי בכדי להמשיך להגות בתורה, ואף להעלות את חידושיו על הכתב. אחת לחודש, היה מגיע אל הישיבה מכתב עליו הוטבעה חותמת הצנזורה, ובו חידושי תורה שחידש תלמיד ישיבת מיר, אי שם, ב'סניף' שבתוככי הצבא הפולני... במקביל, רבי אליעזר יהודה לא שכח את הבטחתו, ומדי חודש היה משגר אל תלמידו את דמי התמיכה החודשיים, שאיפשרו לו לשרוד את שנות השירות הקשות... אך הנה, באחד החודשים, נפל דבר: יענק'ל שלח את המכתב ובו חידושי תורתו, כמדי חודש בחודשו, אולם מכתב התשובה ובו התמיכה החודשית – בושש מלבוא... בתחילה, סבר יענק'ל כי המכתב התעכב אי-שם בדרך, אולם משחלפו שבוע ושבועיים והמכתב לא הגיע – מיהר להריץ מכתב נוסף אל רבו, בו תהה: האם אבדה המעטפה בדרך? או אולי חזר בו ראש הישיבה מהבטחתו? ואילו מכתב התשובה? הוא לא בושש מלבוא... "החידוש שחידשת החודש, מבוסס על החידוש שכבר שמעתי ממך בשנה שעברה! אי אפשר לשלם פעמיים על אותו החידוש!" כתב רבי אליעזר יהודה, שלא היה מוכן להתפשר בדרישותיו מתלמידו חביבו, גם בהיותו שרוי הרחק הרחק, במחנה צבאי עלום שם... הוא המשיך להתייחס אליו כבן ישיבה לכל דבר, כאילו היה בבית המדרש – בהיכלה של הישיבה!

למותר לציין, כי יענק'ל שינס מותניו ועמל על חידוש אחר, בעקבותיו הגיעה התמיכה החודשית, ואילו המסר – עבר באופן ברור: לא מדובר במליצה בעלמא, אלא בהסכם של ממש... יענק'ל ממשיך להיות תלמיד הישיבה לכל דבר, על החובות והזכויות הכרוכות בכך!

שנתיים מאוחר יותר, כאשר שוחרר יענק'ל מהצבא לאחר שהשלים את חוק שירותו – הוא שב אל הישיבה, בדיוק כפי שעזב אותה... הוא התיישב אצל הגמרא כאילו לא חלפו שנתיים ימים, וחזר להגות בה בשקידה כמימים ימימה, עד שגדל וצמח, עלה והתעלה, והיה ברבות הימים לתלמיד חכם מובהק! הרי לנו, כי אדם שנאלץ לעקור ממקומו, וללכת למקום טמא בין הגויים – אינו מוכרח לאבד את מדרגתו הרוחנית... בכל מקום שבו הוא נמצא – ביכולתו לפתוח 'סניף' של הישיבה, ולהמשיך את התעלותו בדיוק כפי שעשה עד כה בבית המדרש!

ומכאן תשובה לשאלתנו: שכן הנה, יעקב, אשר עשה את דרכו כעת אל בית לבן, חשש מאד מפני הטומאה השוררת בביתו של לבן דודו, ופחד שמא יאבד את התורה שלמד כל חייו. לפיכך, הראו לו מן השמים, כי בית המקדש יכול לעזוב את מקומו, וכי הר המוריה יכול להגיע אליו – לכל מקום בו יהיה... כלומר: גם אל בית לבן – ניתן להביא את 'בית המקדש', את הר המוריה, את הישיבה, וגם שם ניתן להמשיך לעלות ולהתעלות...

פינת ההלכה

גוי החזיר כלי לחנות

שאלה: גוי קנה כלי שיוצר ע"י יהודי והחזירו לאחר שבועיים (עפ"י החוק שניתן להחזיר מוצר), האם חייבים לטבול את הכלי? יסוד השאלה הוא, כלי שעשוי ע"י יהודי לא צריך טבילה, ואם מכרו לגוי ושוב קנה ממנו ישראל הרי זה חייב טבילה, וא"כ בנד"ד שהגוי קנה את הכלי, האם התחייב טבילה? **תשובה:** החוק שמתיר להחזיר מוצר שקנה, היינו שיש לו זכות לבטל את המקח למפרע, נמצא שמעולם הגוי לא קנה כלי זה ואין בו חיוב טבילה. (הגרי"א דינר שליט"א, מים חיים)

חידה שבועית

בצל מאפי' דקדקן הצ'לח' חשב את עצות הייצור של כל סופאני'ה, מח'נת חומרי הצ'לח' הוא פילח את הצ'לח' מרכיבי הסופאני'ה הציקרי'ים: הצ'ק, הרי'ה, ואקת הסוכר. ואלו הנתונים: עצות הייצור הכוללת - 1.2 @ הצ'ק יקר מהרי'ה ב-55 א'ד' הרי'ה יקרה מאקת הסוכר ב-25 א'ד', מהו הצ'לח' של כל מרכיב?

תשובה לחידה פרי"ש: כו-כה יין. כו-כח תירוש. תשובה לחידה השבועית: 3 העברות. מניחות הנתונים עולה, כי בס"ה לכל אחד, חוץ מאברום, יש חוב של 100 ש"ח בלבד (לאחר קיזוז הסכומים שחייבים לו) – שבסופו של דבר מתקזז האברום. לכן, על כל אחד משלושת החייבים להעניק 100 ש"ח לאברום ובזאת חסל סדר חובות וגולגולים....

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת הרה"ג צבי אלימלך הורביץ שליט"א לנשואי הבן

משפחות סמאי – ה"ה פינטו – ה"ה חפוטא להולדת הבן הנכד הנין

גני הדר-עמישב: משפחות שיינפלד – פוירשטיין להולדת הבן הנכד

משפחות שטרית – כהן אירני להולדת הבן הנכד משפחת לביא לנשואי הבת משפחות ברק – הרבסט – צויק – שלזינגר – פרידלנד להולדת הבן הנכד הנין בן ניין

הודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
מינהל שירותי קהילה

